

Wymagania edukacyjne rok szk. 2021/2022
przedmiot - wiedza o społeczeństwie
podręcznik dla klasy 8 szkoły podstawowej „Dziś i jutro”

Temat	Wymagania na poszczególne oceny				
	Dopuszczająca Uczeń:	Dostateczna Uczeń:	Dobra Uczeń:	Bardzo dobra Uczeń:	Celująca Uczeń:
I. ŻYCIE SPOŁECZNE					
1. Człowiek w społeczeństwie	<ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia, czym jest społeczeństwo, - podaje przykłady potrzeb człowieka, - przytacza przykłady ról społecznych, - wymienia osoby, podmioty oraz instytucje, które mają wpływ na rozwój młodego człowieka i zaspokajanie jego potrzeb, - podaje przykłady norm społecznych, - przytacza przykłady pozytywnych i negatywnych wzorców zachowań 	<ul style="list-style-type: none"> - podaje przykłady potrzeb człowieka z podziałem na kategorie (bezpieczeństwa, przynależności, uznania, samorealizacji i duchowych), - wskazuje różnice między potrzebami naturalnymi a społecznymi, - wymienia podstawowe społeczne oczekiwania wynikające z pełnienia roli dziecka i ucznia, - wylicza przykłady oddziaływania 	<ul style="list-style-type: none"> - uzasadnia, że człowiek jest istotą społeczną, - wyjaśnia, na czym polega proces socjalizacji, - określa, jaką rolę w procesie socjalizacji odgrywa rodzina, - wymienia kategorie norm społecznych, - określa, które spośród podanych zachowań są oceniane z zastosowaniem norm prawnych i uzasadnia swój wybór. 	<ul style="list-style-type: none"> - wskazuje zależności pomiędzy procesem zaspokajania potrzeb a rozwojem człowieka, - tłumaczy, czym jest osobowość, i jakie ma związki z socjalizacją, - porównuje społeczne oczekiwania dotyczące pełnienia roli dziecka i rodzica oraz ucznia i nauczyciela, - podaje przykłady konfliktu ról społecznych, 	<ul style="list-style-type: none"> - omawia zależności między zaspokojeniem potrzeb i wywiązywaniem się z ról społecznych a samorealizacją i samooceną jednostki, - podaje konsekwencje braku zaspokojenia poszczególnych potrzeb człowieka, - przytacza przykłady konfliktu ról społecznych, wskazuje przyczyny, konsekwencje, sposoby

	funkcjonujących w swoim środowisku rówieśniczym.	rodziny, szkoły i rówieśników na postawy i zachowania jednostki, - przedstawia czynniki mające wpływ na samoocenę człowieka, - podaje przykłady norm społecznych obowiązujących w wybranych społecznościach, np. w rodzinie, szkole.		- wskazuje przyczyny i skutki nieprzestrzegania przez jednostkę norm społecznych, - aktywnie uczestniczy w dyskusji na temat teorii Abrahama Masłowa.	rozwiązania problemu, - przedstawia problem przestrzegania norm społecznych w swoim środowisku (ocena zjawiska, przyczyny i konsekwencje).
2. Grupy społeczne	- podaje rodzaje grup społecznych, - wymienia grupy społeczne, do których należy, - przytacza przykłady korzyści wynikających z bycia w grupie, - wymienia typowe konflikty występujące w szkole i grupie rówieśniczej, - określa, jakie zachowania prowadzą do sporów,	- wyjaśnia, czym jest grupa społeczna, i wymienia jej cechy, - wlicza główne zasady współpracy w grupie, - podaje przykłady postaw jednostek wobec konfliktu, - wskazuje dobre i złe strony poszczególnych postaw wobec konfliktu, - proponuje sposoby	- omawia podział grup społecznych, - omawia różne sposoby rozwiązywania konfliktów: rozmowę, negocjacje, mediacje i arbitraż, wskazuje ich dobre i złe strony, - wymienia warunki prowadzenia skutecznych negocjacji.	- wskazuje wady i zalety różnych metod podejmowania decyzji w grupie, - określa, które metody są najwłaściwsze dla zespołowego wykonania określonych zadań, - podaje przykłady sytuacji konfliktowych z codziennego życia, proponuje	- charakteryzuje strategie przyjmowane w czasie konfliktu, - porównuje konsekwencje przyjęcia określonych postaw wobec sytuacji konfliktowej dla jednostki i społeczeństwa, - przygotowuje poradnik unikania konfliktów i ich skutecznego rozwiązywania,

	<ul style="list-style-type: none"> - wymienia podstawowe sposoby rozwiązywania konfliktów w grupie rówieśniczej i w szkole, - podaje przykłady autorytetów. 	<p>rozwiązywania konfliktów w grupie rówieśniczej, szkole</p> <ul style="list-style-type: none"> - porównuje grupę nieformalną, koleżeńską z grupą zadaniową, - wskazuje różnicę między idolem a autorytetem, - uczestniczy w przygotowaniu projektu dotyczącego uczuć, jakie towarzyszą ludziom podczas konfliktu. 		<p>metody rozwiązania sporu w każdej z nich i uzasadnia swój wybór,</p> <ul style="list-style-type: none"> - przytacza przykłady autorytetów, określa, co odróżnia te osoby od idoli, i uzasadnia swoje zdanie, - redaguje w punktach przebieg negocjacji w przypadku zaczerpniętym ze swojego codziennego życia. 	<ul style="list-style-type: none"> - przyjmuje rolę lidera w prowadzeniu projektu dotyczącego uczuć, jakie towarzyszą ludziom podczas konfliktu.
<p>3. Komunikacja i autoprezentacja</p>	<ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia, czym jest komunikacja międzyludzka, - nazywa uczestników komunikacji (nadawca, odbiorca), - wymienia podstawowe rodzaje komunikacji, - tłumaczy, czym 	<ul style="list-style-type: none"> - podaje przykłady komunikatów werbalnych i niewerbalnych, - przedstawia reguły udanej komunikacji, - wskazuje przykłady łamania zasad komunikacji, - wylicza podstawowe 	<ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia, czym różni się przekaz werbalny od niewerbalnego, - tłumaczy, jaką rolę pełni komunikacja niewerbalna, - tłumaczy, co oznaczają zaprezentowane na zdjęciach gesty, 	<ul style="list-style-type: none"> - omawia sposoby przygotowania publicznego wystąpienia i zainteresowania odbiorców, - proponuje, jak radzić sobie z treścią, - uzasadnia potrzebę umiejętności publicznego 	<ul style="list-style-type: none"> - tłumaczy, czym jest asertywność i jakie ma znaczenie dla funkcjonowania jednostki w społeczeństwie, - dokonuje samooceny pod kątem asertywności, - stosuje w praktyce zasady

	<p>są dyskusja i debata,</p> <ul style="list-style-type: none"> - podaje przykłady sytuacji, w których młody człowiek powinien zachować się asertywnie, - gromadzi argumenty o szkodliwości używek. 	<p>zasady publicznych wystąpień,</p> <ul style="list-style-type: none"> - tłumaczy, czym jest trema, - podaje przykładowe elementy składające się na kształtowanie wizerunku, - przytacza przykłady zachowań asertywnych, - określa różnice między asertywnością a agresją. 	<ul style="list-style-type: none"> - podaje reguły obowiązujące uczestników dyskusji i debaty, - omawia elementy składające się na kształtowanie wizerunku, - przedstawia warunki asertywności, - buduje asertywną wypowiedź na temat szkodliwości używek. 	<p>występowania,</p> <ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia społeczne znaczenie umiejętności autoprezentacji, - tłumaczy, dlaczego podane przykłady zachowań zakłócają skuteczną komunikację. 	<p>skutecznej komunikacji, np. w wystąpieniu na forum klasy.</p>
<p>4. Życie rodzinne</p>	<ul style="list-style-type: none"> - tłumaczy, czym jest rodzina, - wylicza podstawowe wartości kształtujące życie rodzinne, - opowiada o roli rodziców, dzieci i osób starszych w rodzinie, - przedstawia wartości ważne dla jego rodziny. 	<ul style="list-style-type: none"> - wymienia cechy rodziny jako grupy społecznej, - podaje funkcje rodziny i przykłady ich realizacji, - wskazuje czynniki sprzyjające zacieśnianiu więzi rodzinnych, - wylicza główne prawa i obowiązki dzieci w rodzinie, - podaje 	<ul style="list-style-type: none"> - przedstawia argumenty na poparcie twierdzenia, że rodzina jest podstawową grupą społeczną, - omawia najważniejsze funkcje rodziny, - wylicza typy rodziny, - tłumaczy, czym jest władza rodzicielska, - omawia prawa 	<ul style="list-style-type: none"> - porównuje cechy różnych typów rodzin, - wskazuje przykłady realizacji poszczególnych funkcji rodziny, - rozpoznaje przypadki nieprawidłowego realizowania przez rodzinę swoich funkcji, - wyjaśnia znaczenie 	<ul style="list-style-type: none"> - omawia funkcjonowanie współczesnej rodziny, - przeprowadza ankietę dotyczącą wartości ważnych w jego rodzinie i prezentuje jej wyniki, - wyjaśnia, jak na poszczególnych etapach życia jednostki, zmienia się rola rodziny w procesie

		<p>podstawowe problemy zagrażające prawidłowemu funkcjonowaniu współczesnych rodzin,</p> <p>- uczestniczy w przygotowaniu projektu dotyczącego tego, jak w przeszłości obchodzono święta narodowe i religijne.</p>	<p>i obowiązki dzieci w rodzinie,</p> <p>- podaje nazwy instytucji wspierających rodziny.</p>	<p>szczęścia rodzinnego i jego wpływ na człowieka,</p> <p>- wskazuje zależności między systemem wartości a zasadami funkcjonowania rodziny.</p>	<p>socjalizacji,</p> <p>- charakteryzuje przyczyny problemów współczesnych rodzin i omawia ich skutki dla ich członków oraz dla społeczeństwa,</p> <p>- przyjmuje rolę lidera w prowadzeniu projektu dotyczącego tego, jak w przeszłości obchodzono święta narodowe i religijne.</p>
<p>5. Edukacja i praca</p>	<p>- wylicza podstawowe funkcje szkoły,</p> <p>- przedstawia podstawowe warianty kontynuowania edukacji po ukończeniu szkoły podstawowej,</p> <p>- podaje podstawowe prawa i obowiązki ucznia,</p> <p>- określa, kto tworzy samorząd</p>	<p>- wymienia działania, za pomocą których szkoła realizuje poszczególne funkcje,</p> <p>- wylicza typy szkół tworzących strukturę szkolnictwa w Polsce,</p> <p>- przytacza przykłady działań samorządu uczniowskiego,</p> <p>- podaje formy</p>	<p>- charakteryzuje polski system szkolnictwa,</p> <p>- określa, jaki wpływ na rozwój i przyszłość młodego człowieka wywiera szkoła,</p> <p>- omawia prawa i obowiązki ucznia,</p> <p>- charakteryzuje poszczególne instytucje życia szkolnego (organizacja,</p>	<p>- wyjaśnia sposób wybierania i funkcjonowania samorządu uczniowskiego,</p> <p>- wypowiada się na temat najczęściej i najrzadziej wykorzystywanych praw ucznia zapisanych w statucie jego szkoły,</p> <p>- proponuje różne warianty</p>	<p>- wymienia korzyści płynące z edukacji ustawicznej,</p> <p>- przedstawia strategię planowania swojej przyszłości zawodowej,</p> <p>- tłumaczy reguły funkcjonowania rynku pracy,</p> <p>- omawia wymogi współczesnego rynku pracy i ich wpływ na</p>

	<p>uczniowski,</p> <ul style="list-style-type: none"> - wymienia główne etapy skutecznego przygotowania się do pracy zawodowej, - znajduje potrzebne informacje w statucie swojej szkoły, - rozpoznaje przypadki naruszania praw ucznia, - wskazuje osoby, u których może szukać pomocy w przypadku naruszania praw ucznia. 	<p>organizacji życia społeczności szkolnej,</p> <ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia, czym jest edukacja ustawiczna, - tłumaczy, czym jest własna przedsiębiorczość, - wylicza przykładowe cechy pożądane u przyszłych pracowników, - wyjaśnia, jak należy reagować w sytuacji naruszenia praw ucznia lub pracownika szkoły. 	<p>zadania, formy działania),</p> <ul style="list-style-type: none"> - wskazuje kompetencje właściwe dla wybranych kategorii społeczno-zawodowych, - planuje swoją dalszą edukację pod kątem przyszłej aktywności zawodowej, - na podstawie <i>Konstytucji RP</i> wyjaśnia, jak należy reagować w przypadkach naruszania praw uczniów lub pracowników szkoły. 	<p>kontynuowania edukacji po ukończeniu szkoły podstawowej z uwzględnieniem potrzebnych kwalifikacji,</p> <ul style="list-style-type: none"> - przedstawia wady i zalety wyboru poszczególnych wariantów dalszej edukacji. 	<p>kompetencje pracowników.</p>
<p>6. Ekonomia na co dzień</p>	<ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia, czym jest gospodarstwo domowe, - tłumaczy pojęcie budżetu, - odróżnia dochody rodziny od wydatków, - wymienia podstawowe zasady 	<ul style="list-style-type: none"> - opisuje strukturę typowego budżetu domowego, - podaje przykłady łamania praw konsumenta, - ocenia, czy przykładowy budżet domowy został prawidłowo skonstruowany. 	<ul style="list-style-type: none"> - tłumaczy podstawowe zasady ekonomii kierujące budżetem gospodarstwa domowego, - proponuje, jak uzyskać nadwyżkę budżetową oraz jak uniknąć 	<ul style="list-style-type: none"> - omawia poszczególne typy dochodów i wydatków składających się na strukturę budżetu domowego, - pisze reklamację. 	<ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia, jak bycie świadomym konsumentem wpływa na funkcjonowanie gospodarstwa domowego.

	<p>konstruowania budżetu domowego,</p> <ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia, kim jest konsument, - wylicza podstawowe prawa przysługujące konsumentowi, - wypełnia typowy formularz reklamacyjny, - oblicza podstawowe dochody i wydatki gospodarstwa domowego. 		<p>„dziury” w budżecie,</p> <ul style="list-style-type: none"> - wylicza przyczyny powstawania deficytu w budżecie domowym, - przedstawia zasady świadomych, bezpiecznych zakupów, - wskazuje, w jakich przypadkach konsument ma prawo do zwrotu towaru, - wymienia instytucje chroniące prawa konsumenta. 		
II. Prawo i prawa człowieka					
1. Prawa człowieka	<ul style="list-style-type: none"> - tłumaczy, czym są prawa człowieka, - wyjaśnia, czym jest <i>Powszechna deklaracja praw człowieka</i>, - przedstawia podstawowe prawa zawarte w 	<ul style="list-style-type: none"> - określa funkcje praw człowieka, - wymienia cechy praw człowieka, - wyjaśnia, na czym polega szczególne znaczenie <i>Powszechniej Deklaracji Praw</i> 	<ul style="list-style-type: none"> - podaje okoliczności uchwalenia i postanowienia <i>Powszechniej deklaracji praw człowieka</i>, - wyjaśnia znaczenie poszczególnych 	<ul style="list-style-type: none"> - proponuje hierarchię funkcji praw człowieka i uzasadnia swoje zdanie, - uzasadnia potrzebę istnienia międzynarodowego systemu ochrony praw 	<ul style="list-style-type: none"> - na wybranych przykładach wykazuje, że godność człowieka jest podstawą różnych systemów moralnych, - proponuje sposoby włączenia się młodych ludzi

	<p><i>Konwencji o prawach dziecka,</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - podaje przykłady łamania praw dziecka, - wyjaśnia, czym jest UNICEF, - rozwija skrót UNICEF. 	<p><i>Człowieka,</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - tłumaczy sformułowania preambuły <i>Powszechnej deklaracji praw człowieka,</i> - uczestniczy w dyskusji na temat możliwości ograniczania praw człowieka w różnych sytuacjach. 	<p>cech praw człowieka,</p> <ul style="list-style-type: none"> - omawia genezę i treść <i>Konwencji o prawach dziecka,</i> - prezentuje okoliczności powstania i działalność UNICEF, - aktywnie uczestniczy w dyskusji na temat możliwości ograniczania praw człowieka w różnych sytuacjach. 	<p>człowieka,</p> <ul style="list-style-type: none"> - przedstawia historię praw człowieka, - na podstawie preambuły <i>Powszechnej deklaracji praw człowieka</i> wykazuje konieczność ochrony praw człowieka, - aktywnie uczestniczy w dyskusji na temat możliwości ograniczania praw człowieka w różnych sytuacjach i przytacza trafne argumenty. 	<p>w działania prowadzone przez UNICEF.</p>
<p>2. Katalog praw człowieka</p>	<ul style="list-style-type: none"> - podaje przykładowe prawa i wolności, - wlicza kategorie praw człowieka. 	<ul style="list-style-type: none"> - wymienia główne wolności i prawa człowieka i obywatela zagwarantowane w <i>Konstytucji RP,</i> - wskazuje przykłady praw pierwszej, drugiej i trzeciej generacji, - odszukuje w <i>Konstytucji RP</i> 	<ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia różnicę między prawami a wolnościami, - wskazuje ograniczenia praw i wolności, - omawia poszczególne kategorie praw człowieka, - aktywnie uczestniczy 	<ul style="list-style-type: none"> - charakteryzuje kategorie wolności oraz praw człowieka i obywatela zagwarantowane w <i>Konstytucji RP,</i> - określa źródła generacji praw człowieka, - tłumaczy, na czym polega 	<ul style="list-style-type: none"> - uzasadnia, że wolności i prawa polityczne są konieczne dla funkcjonowania demokracji, - prezentuje życiorys i działalność Malali Yousafzai.

		<p>fragmenty dotyczące wolności i praw politycznych,</p> <ul style="list-style-type: none"> - bierze udział w dyskusji na temat prawa do wypoczynku. 	<p>w dyskusji na temat prawa do wypoczynku.</p>	<p>różnica między prawami pierwszej, drugiej i trzeciej generacji.</p>	
<p>3. Ochrona praw człowieka</p>	<ul style="list-style-type: none"> - podaje przykłady łamania praw człowieka, - wlicza przykłady spraw, z którymi można zwrócić się do Rzecznika Praw Obywatelskich, - przytacza przykłady spraw, które należy zgłosić do Rzecznika Praw Dziecka. 	<ul style="list-style-type: none"> - wymienia nazwy przykładowych organizacji pozarządowych zajmujących się ochroną praw człowieka, - wyszukuje wiadomości o interwencjach Rzecznika Praw Obywatelskich, - analizuje informacje umieszczone na stronie internetowej Rzecznika Praw Dziecka, - uczestniczy w przygotowaniu projektu dotyczącego ochrony praw człowieka. 	<ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia przyczyny łamania praw człowieka, - wskazuje zagrożenia wynikające z łamania praw człowieka, - przedstawia sposób wyboru, metody działania oraz uprawnienia Rzecznika Praw Obywatelskich, - prezentuje sposób powoływania, metody działania oraz kompetencje Rzecznika Praw Dziecka. 	<ul style="list-style-type: none"> - omawia kategorie spraw kierowanych do Rzecznika Praw Dziecka, - charakteryzuje działalność wybranych organizacji pozarządowych działających na rzecz ochrony praw człowieka, - wyjaśnia, jaką rolę w państwie demokratycznym odgrywa system ochrony praw człowieka. 	<ul style="list-style-type: none"> - przygotowuje prezentację na temat działalności wybranej organizacji pozarządowej zajmującej się ochroną praw człowieka, - przyjmuje rolę lidera w prowadzeniu projektu dotyczącego ochrony praw człowieka.
<p>4. Bezpieczeństwo</p>	<ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia, czym jest przemoc i 	<ul style="list-style-type: none"> - tłumaczy, czym są społeczności 	<ul style="list-style-type: none"> - tłumaczy, czym są przemoc 	<ul style="list-style-type: none"> - omawia konsekwencje 	<ul style="list-style-type: none"> - analizuje wyniki ogólnopolskiego

nieletnich	<p>kogo dotyczy,</p> <ul style="list-style-type: none"> - podaje przykłady przemocy, - wskazuje przykładowe osoby i instytucje, do których można się zwrócić w sytuacji doświadczania przemocy, - wymienia główne zalety i wady korzystania z internetu, - odczytuje dane z wykresu dotyczącego zwyczajów związanych z korzystaniem z internetu. 	<p>internetowe,</p> <ul style="list-style-type: none"> - opowiada o zagrożeniach obecnych w środowisku sieciowym (cyberprzemoc), - wyciąga skutki przemocy, - podaje zasady bezpiecznego korzystania z sieci, - analizuje własne zwyczaje związane z wykorzystywaniem internetu, - uczestniczy w przygotowaniu plakatu przestrzegającego przed zagrożeniami w sieci. 	<p>fizyczna, psychiczna, dręczenie,</p> <ul style="list-style-type: none"> - proponuje, jak na przemoc powinni reagować jej świadkowie, - opowiada o różnych sposobach szukania pomocy w sytuacji doświadczania przemocy, - podaje przykłady społeczności internetowych, analizuje własną przynależność do nich, - przedstawia korzyści, jakie zyskują użytkownicy internetu, - aktywnie uczestniczy w przygotowaniu plakatu przestrzegającego przed zagrożeniami w sieci. 	<p>przemocy dla osób, które jej doświadczyły,</p> <ul style="list-style-type: none"> - charakteryzuje zjawiska uzależnienia od internetu, cyberprzemocy, oszustw i wyłudzeń w sieci oraz podaje metody przeciwdziałania tym zjawiskom, - projektuje ciekawą formę plakatu przestrzegającego przed zagrożeniami w sieci. 	<p>badania uczniów dotyczącego wykorzystywania internetu i porównuje je z własnymi doświadczeniami,</p> <ul style="list-style-type: none"> - przygotowuje poradnik bezpiecznego korzystania z internetu.
5. Nieletni wobec	- tłumaczy, kim są niepełnoletni i	- wymienia główne zasady	- wskazuje, w jakich	- wyjaśnia, jakie są cele postępowania	- wymienia inne niż policja i straż

<p>prawa</p>	<p>nieletni, - przytacza przykłady spraw, którymi zajmuje się policja, - wyciska podstawowe uprawnienia policji, - podaje główne prawa przysługujące obywatelom w kontaktach z policją, - odczytuje dane z wykresów dotyczących przestępczości nieletnich.</p>	<p>odpowiedzialności prawnej nieletnich, - wyjaśnia, dlaczego prawo inaczej traktuje niepełnoletnich i dorosłych, - przytacza przykłady spraw, którymi zajmuje się straż miejska (gminna), - podaje podstawowe uprawnienia straży miejskiej (gminnej), - wskazuje uprawnienia przysługujące służbom porządkowym, - wyszukuje informacje o <i>Niebieskich kartach</i> i sporządza notatkę na temat praw ofiar przemocy domowej, - uczestniczy w przygotowaniu projektu</p>	<p>przypadkach odpowiedzialność ponosi sprawca, a w jakich jego rodzice lub opiekunowie, - omawia uprawnienia i zadania policji, - przedstawia prawa przysługujące obywatelom (zwłaszcza niepełnoletnim) w kontaktach z policją, - charakteryzuje kompetencje i działania straży miejskiej (gminnej), - wskazuje instytucje, do których należy się zwrócić w przypadku wystąpienia przemocy domowej.</p>	<p>sądowego wobec niepełnoletnich, - określa czynniki brane pod uwagę przez organy państwowe przy rozstrzygnięciu spraw dotyczących nieletnich, - uzasadnia konieczność znajomości praw przysługujących obywatelom w kontaktach ze służbami mundurowymi i porządkowymi, - uzasadnia konieczność reagowania w przypadkach doświadczania przemocy domowej lub bycia jej świadkiem.</p>	<p>miejska (gminna) służby porządkowe i określa ich uprawnienia, - przyjmuje rolę lidera w prowadzeniu projektu dotyczącego bezpiecznego korzystania z sieci oraz unikania zagrożeń związanych z przestępczością.</p>
---------------------	--	---	--	--	---

		dotyczącego bezpiecznego korzystania z sieci oraz unikania zagrożeń związanych z przestępczością.			
III. Społeczność lokalna i regionalna					
1. Czym jest samorząd?	<ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia, czym jest samorząd, - wymienia rodzaje samorządów działających w Polsce, - podaje przykłady zadań samorządów, - wymienia jednostki podziału terytorialnego w Polsce, - podaje nazwy gminy, powiatu i województwa, w których mieszka, oraz nazwy województw sąsiednich, - odczytuje dane z wykresu. 	<ul style="list-style-type: none"> - opisuje funkcjonowanie samorządu terytorialnego, - wlicza organy samorządu terytorialnego, - wskazuje podobieństwa i różnice między państwem a samorządem terytorialnym, - bierze udział w przygotowaniu prezentacji na temat województwa, w którym mieszka (znajduje informacje na odpowiednich stronach internetowych). 	<ul style="list-style-type: none"> - wymienia zadania samorządów terytorialnych, zawodowych, uczniowskich i porównuje te jednostki, - tłumaczy, czym się różni gmina wiejska od gminy miejsko-wiejskiej i miejskiej, - określa, jaki charakter ma gmina, w której mieszka, - aktywnie uczestniczy w przygotowaniu prezentacji na temat województwa, w którym mieszka. 	<ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia, jaką rolę w państwie demokratycznym odgrywa samorząd terytorialny, - omawia zasady niezależności samorządów i decentralizacji władzy publicznej, - odczytuje i analizuje dane z wykresu oraz uzasadnia wyciągnięte przez siebie wnioski. 	<ul style="list-style-type: none"> - podaje, w jakich przypadkach zostaje wprowadzony zarząd komisaryczny, - ocenia, czy system władz samorządowych sprzyja zaangażowaniu mieszkańców w życie społeczności lokalnej, i przytacza argumenty na poparcie swojego stanowiska, - przygotowuje w ciekawej i wyczerpującej formie prezentację na temat województwa, w którym mieszka.
2.	- wymienia organy	- odróżnia organy	- omawia zadania	- wyjaśnia zasady	- przygotowuje

<p>Samorząd gminny</p>	<p>władzy w gminie, - wskazuje, jakich organów dotyczą wybory samorządowe, - wylicza podstawowe zadania gminy, - wyjaśnia, czym jest budżet obywatelski, - przygotowuje notatkę na temat władz gminy, w której mieszka (praca urzędu gminy, osoby pełniące najważniejsze funkcje w gminie).</p>	<p>uchwałodawcze od organów wykonawczych gminy, - określa sposób wyłaniania władz gminy oraz ich odwołania, - podaje główne źródła finansowania gminy oraz jej wydatki, - bierze udział w dyskusji o zadaniach gminy, - przytacza przykłady wpływu mieszkańców na życie gminy, - bierze udział w przygotowaniu prezentacji na temat gminy lub miasta, w których mieszka (zasłużone postaci i wydarzenia z dziejów gminy), - odszukuje na stronach urzędu swojej gminy informacje o działalności młodzieżowej rady</p>	<p>poszczególnych organów władzy w gminie, - podaje przykłady zadań własnych i zleconych gminy, - aktywnie uczestniczy w dyskusji o zadaniach gminy, wskazuje, które spośród zadań gminy są najpilniejsze i uzasadnia swoje zdanie, - przedstawia, jak jest uchwalany budżet obywatelski, - wskazuje korzyści wynikające z funkcjonowania budżetu obywatelskiego.</p>	<p>referendum lokalnego i wskazuje sprawy, których może ono dotyczyć, - tłumaczy, czemu służą raporty o stanie gminy, - opisuje strukturę budżetu gminy, - określa znaczenie środków unijnych dla realizacji zadań przez gminę, - wyjaśnia, jak działają młodzieżowe rady gminy, - aktywnie uczestniczy w dyskusji o bieżących problemach społeczności lokalnej i przytacza trafne argumenty, - uzasadnia konieczność angażowania się mieszkańców w życie gminy i rozwiązywanie jej problemów.</p>	<p>w ciekawej i wyczerpującej formie prezentację na temat gminy lub miasta, w których mieszka (zasłużone postaci i wydarzenia z dziejów gminy), - redaguje petycję do władz w sprawie budżetu obywatelskiego, - gromadzi wiadomości na temat funkcjonowania budżetów obywatelskich w różnych miastach Polski i wyciąga wnioski z analizy zebranego materiału, - przyjmuje rolę lidera w prowadzeniu projektu dotyczącego strategii rozwiązania określonego problemu społeczności</p>
-------------------------------	---	---	---	--	---

		<p>gminy, inwestycjach ze środków unijnych, budżecie obywatelskim,</p> <ul style="list-style-type: none"> - bierze udział w dyskusji o bieżących problemach społeczności lokalnej, - uczestniczy w przygotowaniu projektu dotyczącego strategii rozwiązania określonego problemu społeczności lokalnej. 			<p>lokalnej.</p>
<p>3. Powiat i województwo</p>	<ul style="list-style-type: none"> - wymienia zadania powiatu, - wlicza organy powiatu, - podaje organy województwa, - określa zadania samorządu wojewódzkiego, - wskazuje, gdzie znajdują się siedziby władz powiatu i województwa, 	<ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia sposób wyboru i odwołania organów powiatu, - tłumaczy, jak są wyłaniane i odwoływane organy wojewódzkie, - uczestniczy w przygotowaniu prezentacji dotyczącej działań podjętych przez 	<ul style="list-style-type: none"> - rozróżnia zadania rady powiatu i zarządu powiatu, - odróżnia organy uchwałodawcze od organów wykonawczych powiatu i województwa, - bierze aktywny udział w dyskusji na temat znaczenia 	<ul style="list-style-type: none"> - porównuje strukturę władz samorządu powiatowego i wojewódzkiego, - określa, które z organów samorządu powiatowego i wojewódzkiego mogą zostać odwołane przez mieszkańców, - wskazuje zadania 	<ul style="list-style-type: none"> - przygotowuje w ciekawej i wyczerpującej formie prezentację dotyczącą działań podjętych przez władze swojego powiatu i województwa, - analizuje wpływ struktury politycznej sejmiku województwa na

	<p>w których mieszka.</p>	<p>władze swojego powiatu i województwa (znajduje informacje na odpowiednich stronach internetowych), - uczestniczy w dyskusji na temat znaczenia współpracy między władzami samorządowymi a państwowymi dla funkcjonowania województwa, - przygotowuje notatkę dotyczącą struktury politycznej sejmiku swojego województwa, - uczestniczy w przygotowaniu projektu lub prezentacji na temat swojego regionu (postacie i wydarzenia z dziejów, tradycje, zwyczaje), - uczestniczy</p>	<p>współpracy między władzami samorządowymi a państwowymi dla funkcjonowania województwa i przytacza trafne argumenty.</p>	<p>wykonywane przez samorząd gminny, powiatowy i wojewódzki.</p>	<p>pracę organów samorządu, - przyjmuje rolę lidera w prowadzeniu projektu lub przygotowaniu prezentacji na temat swojego regionu (postacie i wydarzenia z dziejów, tradycje, zwyczaje), - przyjmuje rolę lidera w prowadzeniu projektu dotyczącego koncepcji akcji promującej region za granicą.</p>
--	---------------------------	---	--	--	---

		w przygotowaniu projektu dotyczącego koncepcji akcji promującej region za granicą.			
4. Obywatele a organy samorządu	<ul style="list-style-type: none"> - tłumaczy, jak przygotować się do wizyty w urzędzie, - wymienia rodzaje spraw, którymi zajmują się poszczególne urzędy, - odszukuje stronę internetową własnego urzędu gminy, starostwa powiatowego, urzędu marszałkowskiego, - określa, do czego służy profil zaufany, - tłumaczy, czym jest korupcja, - przytacza przykłady aktywności obywatelskiej. 	<ul style="list-style-type: none"> - wyciąga przykładowe sprawy, które można załatwić za pośrednictwem strony Gov.pl, - wyjaśnia, czym jest Biuletyn Informacji Publicznej, - podaje prawa obywatela w kontaktach z urzędami, - odnajduje informacje o projektach zrealizowanych w gminie w ramach budżetu obywatelskiego, - wypełnia wnioski o wydanie dowodu osobistego i paszportu, - przygotowuje notatkę na temat struktury urzędu 	<ul style="list-style-type: none"> - przedstawia procedurę załatwiania spraw przez stronę Gov.pl, - odszukuje informacje zamieszczone w Biuletynie Informacji Publicznej, - omawia zasady etycznego postępowania urzędników, - tłumaczy konsekwencje łamania zasad etycznych w życiu publicznym, - podaje, jakie sprawy można załatwić w poszczególnych wydziałach urzędu swojej gminy lub swojego miasta, - aktywnie 	<ul style="list-style-type: none"> - analizuje zawartość Biuletynu Informacji Publicznej urzędu swojego miasta, powiatu lub województwa, - wyjaśnia znaczenie aktywności obywatelskiej dla funkcjonowania społeczeństwa. 	<ul style="list-style-type: none"> - proponuje inicjatywy, które warto by zrealizować w okolicy, i wskazuje sposoby ich realizacji, - przygotowuje poradnik dla osób starszych dotyczący zakładania profilu zaufanego.

		swojej gminy lub swojego miasta, - bierze udział w dyskusji na temat zasad etycznych w życiu publicznym.	uczestniczy w dyskusji na temat zasad etycznych w życiu publicznym i przytacza trafne argumenty.		
IV. Wspólnota narodowa					
1. Naród i ojczyzna	- wskazuje, jakie więzi łączą jednostkę z ojczyzną i małą ojczyzną, - wymienia i opisuje symbole RP, - podaje sytuacje, w jakich najczęściej wykorzystuje się symbole narodowe, - wycicza wybrane święta narodowe, - przedstawia zasady właściwego zachowania w trakcie uroczystości państwowych, świąt narodowych, wobec symboli	- wyjaśnia, czym są naród i wspólnota etniczna, - określa, czym jest tożsamość narodowa, - wycicza przykładowe elementy i wartości składające się na polskie dziedzictwo narodowe, - wyszukuje informacje o polskich zabytkach i miejscach wpisanych na Listę Światowego Dziedzictwa UNESCO, - bierze udział	- wyjaśnia, na czym polega różnica między wspólnotą narodową a etniczną, - analizuje czynniki kształtujące poczucie wspólnoty narodowej i etnicznej, - tłumaczy znaczenie dziedzictwa narodowego, - charakteryzuje elementy i wartości budujące polskie dziedzictwo narodowe, - wycicza najważniejsze	- wyjaśnia sens bycia Polakiem lub członkiem innej wspólnoty narodowej albo etnicznej, - przytacza historię symboli RP, - ocenia, w jakim stopniu znajomość historii wpływa na rozumienie współczesnej sytuacji narodu polskiego, - wyczerpująco opracowuje zagadnienie ochrony polskiego dziedzictwa i pamięci o przeszłości narodu, - aktywnie	- wyjaśnia, dlaczego polskie godło w czasach komunizmu wyglądało inaczej niż obecnie, - prezentuje wybrany element polskiego dziedzictwa narodowego i wyjaśnia, na czym polega jego wyjątkowość, - przygotowuje w ciekawej i wyczerpującej formie prezentację na temat polskich zabytków i miejsc wpisanych na Listę Światowego Dziedzictwa UNESCO.

	narodowych.	w grupowym opracowaniu zagadnienia ochrony polskiego dziedzictwa i pamięci o przeszłości narodu, - uczestniczy w dyskusji o problemie znieważania symboli narodowych.	polskie święta narodowe i wskazuje wydarzenia historyczne, które są podczas nich upamiętniane.	uczestniczy w dyskusji o problemie znieważania symboli narodowych i przytacza trafne argumenty.	
2. Obywatelstwo i narodowość	- wyjaśnia, czym jest obywatelstwo, - tłumaczy, do czego służy paszport, - wymienia podstawowe prawa i obowiązki obywatela RP, - podaje przykłady wartości obywatelskich.	- określa, czym jest tożsamość europejska, - podaje definicję narodowości, - tłumaczy, czym są prawo krwi i prawo ziemi, - przedstawia podstawowe sposoby nabycia obywatelstwa polskiego, - wymienia wybitnych Polaków XX i XXI w., - bierze udział w dyskusji na temat różnych tożsamości	- charakteryzuje więzi łączące obywatela i państwo, - omawia konstytucyjne prawa i obowiązki obywatela RP, - wyjaśnia zagadnienie tożsamości zbiorowej, - wskazuje różnice między obywatelstwem a narodowością, - porównuje sposoby nabycia obywatelstwa polskiego,	- tłumaczy zależności między różnymi tożsamościami, - aktywnie uczestniczy w dyskusji na temat różnych tożsamości społeczno-kulturowych i przytacza trafne argumenty, - uzasadnia konieczność popularyzowania wartości obywatelskich we współczesnym państwie demokratycznym.	- prezentuje sylwetki wybranych wybitnych Polaków i ocenia znaczenie ich dorobku dla narodu.

		społeczno- -kulturowych.	- charakteryzuje wartości obywatelskie i wyjaśnia ich wartość dla społeczeństwa, - aktywnie uczestniczy w dyskusji na temat różnych tożsamości społeczno- -kulturowych.		
3. Postawa patriotyczna	- wyjaśnia, czym są patriotyzm i patriotyzm lokalny, - wymienia przejawy patriotyzmu, - określa, jakie zachowania składają się na postawę patriotyczną, - wlicza sposoby wyrażania patriotyzmu na co dzień przez uczniów.	- podaje przykłady działań patriotycznych w gospodarce.	- omawia różnice w rozumieniu patriotyzmu dawniej i współcześnie, - określa, w jaki sposób zachowanie młodych ludzi wpływa na los ich ojczyzny.	- analizuje wyniki badań dotyczących rozumienia patriotyzmu, - wyjaśnia znaczenie poszczególnych działań dla polskiej gospodarki.	- przedstawia rolę patriotyzmu we współczesnym świecie.
4. Mniejszości i migranci	- określa różnicę między obywatelami RP a cudzoziemcami, - odczytuje z	- wyjaśnia, czym są mniejszość narodowa i etniczna, - podaje nazwę	- wyjaśnia, na czym polega różnica między mniejszością narodową a	- przedstawia strukturę ludności zamieszkującej terytorium Polski, - tłumaczy, jakie	- wyjaśnia, co wpłynęło na rozlokowanie skupisk poszczególnych

	<p>mapy, gdzie znajdują się największe skupiska mniejszości narodowych i etnicznych w Polsce,</p> <ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia, czym jest Polonia, - znajduje na mapie państwa, w których występuje najliczniejsza Polonia. 	<p>języka regionalnego uznanego w polskim prawie,</p> <ul style="list-style-type: none"> - rozróżnia imigrantów, emigrantów i uchodźców, - tłumaczy, czym jest azyl, - wymienia mniejszości narodowe i etniczne we współczesnej Polsce, - gromadzi informacje na temat inicjatyw kulturalnych podejmowanych przez środowiska mniejszości narodowych i etnicznych w Polsce, - uczestniczy w przygotowaniu projektu dotyczącego koncepcji kampanii informacyjnej popularyzującej dorobek 	<p>etniczną,</p> <ul style="list-style-type: none"> - tłumaczy, dlaczego uchodźcom przysługują szczególne prawa, - wymienia podstawowe prawa mniejszości w Polsce, - podaje korzyści, jakie niesie dla Polaków poznawanie kultury mniejszości zamieszkujących Polskę. 	<p>cechy języka kaszubskiego zdecydowały o uznaniu go za język regionalny,</p> <ul style="list-style-type: none"> - omawia czynniki przyciągające i wypychające wpływające na migrację, - na podstawie tekstu ustawy podaje kryteria, które decydują w Polsce o uznaniu danej społeczności za mniejszość narodową lub etniczną, - uzasadnia konieczność ochrony prawnej mniejszości narodowych i etnicznych. 	<p>mniejszości narodowych w Polsce,</p> <ul style="list-style-type: none"> - określa czynniki, które miały wpływ na rozmieszczenie Polonii na świecie, - przygotowuje wystąpienie dotyczące kryzysów uchodźczych na świecie, - opracowuje w ciekawej i wyczerpującej formie prezentację na temat kultury mniejszości narodowych i etnicznych w Polsce, - przyjmuje rolę lidera w prowadzeniu projektu dotyczącego koncepcji kampanii informacyjnej popularyzującej dorobek wybranych mniejszości narodowych lub
--	--	---	--	---	---

		wybranych mniejszości narodowych lub etnicznych mieszkających w Polsce.			etnicznych mieszkających w Polsce.
5. Tolerancja i przejawy ksenofobii	- tłumaczy, czym jest tolerancja, - rozpoznaje przejawy ksenofobii, w tym rasizmu, szowinizmu i antysemityzmu.	- wyjaśnia, czym są stereotypy, - podaje definicję nietolerancji, - określa, czym jest ksenofobia, - objaśnia, czym są szowinizm, rasizm i antysemityzm, - wskazuje skutki szowinizmu, rasizmu i antysemityzmu, - tłumaczy, czym jest kosmopolityzm, - podaje definicję Holokaustu, - opracowuje sposoby przeciwdziałania nietolerancji, - bierze udział w dyskusji o granicach tolerancji, - opowiada o swoich wrażeniach	- omawia cechy stereotypu, - przytacza argumenty obalające wybrane stereotypy, - przedstawia konsekwencje braku tolerancji w społeczeństwie, - charakteryzuje przyczyny i skutki ksenofobii, - określa różnice między ksenofobią a kosmopolityzmem, - analizuje tekst źródłowy.	- wskazuje ograniczenia postawy tolerancyjnej i tłumaczy ich przyczyny, - omawia różnice między szowinizmem a nacjonalizmem, - prezentuje konsekwencje upowszechniania się ksenofobii, w tym rasizmu, szowinizmu i antysemityzmu, - formułuje argumenty na poparcie tezy, że walka z brakiem tolerancji jest ważna dla funkcjonowania społeczeństwa, - analizuje tekst źródłowy, omawia problemy w nim poruszone i	- omawia wpływ skrajnych postaw na historię XX w.

		po przeczytaniu tekstu źródłowego.		formułuje swoje stanowisko wobec nich.	
V. Polska państwem demokratycznym					
1. Państwo i demokracja	<ul style="list-style-type: none"> - określa, czym jest państwo, - podaje cechy państwa, - wymienia nazwy współczesnych ustrojów politycznych (demokracja, autorytaryzm, totalitaryzm). 	<ul style="list-style-type: none"> - wylicza podstawowe funkcje państwa, - rozróżnia funkcje wewnętrzne i zewnętrzne państwa, - wskazuje różnicę między monarchią a republiką, - podaje główne różnice między demokracją, autorytaryzmem a totalitaryzmem, - wylicza podstawowe cechy państwa demokratycznego, - wyjaśnia, czym się różni demokracja bezpośrednia od pośredniej, - wymienia podstawowe formy demokracji bezpośredniej, - wskazuje na 	<ul style="list-style-type: none"> - wskazuje różnice między narodem a państwem, - omawia znaczenie suwerenności i przymusowości państwa, - charakteryzuje poszczególne funkcje wewnętrzne i zewnętrzne państwa, - tłumaczy, czym jest demokracja konstytucyjna, - wskazuje wady i zalety demokracji bezpośredniej i pośredniej, - aktywnie uczestniczy w dyskusji na temat możliwości życia w Polsce bez władzy państwowej. 	<ul style="list-style-type: none"> - uzasadnia potrzebę realizowania przez państwo funkcji zewnętrznych, - analizuje różnice między demokracją, autorytaryzmem a totalitaryzmem w obszarach władzy, praw obywateli, wolności słowa i mediów oraz ideologii państwowej, - aktywnie uczestniczy w dyskusji na temat możliwości życia w Polsce bez władzy państwowej, prezentuje stanowisko swojej grupy i przytacza trafne argumenty. 	<ul style="list-style-type: none"> - ocenia stan demokracji w państwie i uzasadnia swoje zdanie, - określa, jak zmieniła się liczba monarchii i republik w Europie w ciągu ostatnich 200 lat, - wyjaśnia, dlaczego większość państw demokratycznych rzadko wykorzystuje model bezpośredni, - ocenia, która historyczna forma demokracji jest najbardziej zbliżona do dzisiejszego ustroju demokratycznego.

		<p>mapie Europy monarchie i republiki,</p> <ul style="list-style-type: none"> - określa korzyści, jakie daje obywatelom ustrój demokratyczny, - bierze udział w dyskusji na temat możliwości życia w Polsce bez władzy państwowej. 			
<p>2. Ustrój Rzeczypospolitej Polskiej</p>	<ul style="list-style-type: none"> - określa znaczenie konstytucji w państwie, - wymienia główne rodzaje władzy państwowej, - opisuje konstrukcję tekstu <i>Konstytucji RP</i>. 	<ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia, czym jest państwo prawa, - tłumaczy, czym są akty prawne, i podaje ich główne rodzaje, - wskazuje główne aspekty określone w konstytucji, - podaje, jaką funkcję pełni Trybunał Konstytucyjny, - wylicza podstawowe zasady ustroju Polski zawarte w <i>Konstytucji RP</i>, - wymienia wartości, do 	<ul style="list-style-type: none"> - tłumaczy zasadę konstytucjonalizmu, - określa znaczenie zasady trójpodziału władzy i równowagi władz dla funkcjonowania demokracji, - wymienia rozdziały <i>Konstytucji RP</i>, - charakteryzuje poszczególne zasady ustroju RP zawarte w <i>Konstytucji RP</i>, - przygotowuje wyczerpującą 	<ul style="list-style-type: none"> - omawia hierarchię aktów prawnych w Polsce, - opisuje procedurę zmiany konstytucji i wyjaśnia, z jakiego powodu jest ona szczególna, - interpretuje artykuły <i>Konstytucji RP</i> dotyczące referendum ogólnokrajowego, - wskazuje, które opisane w <i>Konstytucji RP</i> wolności, prawa 	<ul style="list-style-type: none"> - przygotowuje w ciekawej i wyczerpującej formie prezentację na temat historii polskich konstytucji.

		<p>których odwołuje się preambuła <i>Konstytucji RP</i>,</p> <p>- odnajduje w <i>Konstytucji RP</i> rozdziały, w których zostały opisane wolności, prawa i obowiązki obywateli,</p> <p>- znajduje potrzebne informacje we fragmencie ustawy o referendum ogólnokrajowym,</p> <p>- odszukuje źródła dotyczące ogólnokrajowych referendum przeprowadzonych w Polsce po 1989 r.,</p> <p>- uczestniczy w przygotowaniu prezentacji na temat historii polskich konstytucji.</p>	<p>notatkę na temat ogólnokrajowych referendum przeprowadzonych w Polsce po 1989 r.</p>	<p>i obowiązki obywateli uważa za najważniejsze, i uzasadnia swoje zdanie.</p>	
3. Sejm i Senat	- określa, jakie organy pełnią w Polsce władzę	- wyjaśnia, jak sejm i senat podejmują	- tłumaczy, jak w pracy parlamentu przejawia się	- opisuje funkcjonowanie sejmu	- wyjaśnia, czym zajmują się komisje sejmowe,

	<p>ustawodawczą, - podaje skład polskiego parlamentu, - wymienia podstawowe kompetencje sejmu i senatu, - odczytuje dane z wykresu dotyczącego aktywności ustawodawczej sejmu.</p>	<p>decyzje, kto kieruje pracami obu izb oraz ile trwa kadencja posłów i senatorów, - tłumaczy, czym jest immunitet, - wylicza główne zasady wyborów do sejmu i senatu, - wymienia główne etapy procesu ustawodawczego, - określa, kto w Polsce może wystąpić z inicjatywą ustawodawczą, - wyjaśnia, jakie uprawnienia w trakcie prac nad ustawą posiada prezydent, - bierze udział w dyskusji na temat ograniczania prawa do głosowania i kandydowania w wyborach parlamentarnych, - wyszukuje</p>	<p>zasada przedstawicielstwa, - wskazuje, czym wyróżnia się Zgromadzenie Narodowe, - omawia kompetencje sejmu i senatu, - charakteryzuje poszczególne zasady wyborów do sejmu i senatu, - analizuje wykres dotyczący aktywności ustawodawczej sejmu i dokonuje potrzebnych obliczeń, - na podstawie odpowiednich artykułów <i>Konstytucji RP</i> odpowiada, w jakich sytuacjach obraduje Zgromadzenie Narodowe, - aktywnie uczestniczy w dyskusji na temat</p>	<p>i senatu z uwzględnieniem działalności klubów i kół poselskich tworzących koalicję i opozycję, - wyjaśnia znaczenie immunitetu dla funkcjonowania władzy ustawodawczej, - wskazuje różnice w organizacji wyborów do sejmu i senatu, - omawia proces ustawodawczy, - porównuje role sejmu i senatu w procesie ustawodawczym, - wymienia skutki, jakie niesie dla państwa i społeczeństwa niska frekwencja wyborcza.</p>	<p>Prezydium Sejmu i Konwent Seniorów, - przygotowuje w ciekawej formie prezentację na temat historii polskiego parlamentu.</p>
--	---	---	--	--	--

		informacje o ugrupowaniach politycznych, które mają swoje kluby lub koła w sejmie, przyporządkowuje je do koalicji i opozycji.	ograniczania prawa do głosowania i kandydowania w wyborach parlamentarnych i przedstawia trafne argumenty, - wyjaśnia, jakie znaczenie w państwie demokratycznym ma aktywność wyborcza obywateli.		
4. Prezydent i Rada Ministrów	<ul style="list-style-type: none"> - określa, jakie organy pełnią w Polsce władzę wykonawczą, - wymienia podstawowe kompetencje Prezydenta RP, - wyjaśnia, kim jest premier i czym jest Rada Ministrów, - podaje, czym zajmuje się rząd, - odczytuje dane z tabel dotyczących frekwencji w wyborach parlamentarnych i prezydenckich, 	<ul style="list-style-type: none"> - przedstawia główne zasady wyboru Prezydenta RP, - omawia kompetencje Prezydenta RP, - wyjaśnia, jak są powoływani premier i Rada Ministrów, - omawia kompetencje rządu, - wylicza Prezydentów RP po 1989 r., - wskazuje, który prezydent nie został wybrany w 	<ul style="list-style-type: none"> - omawia poszczególne kompetencje Prezydenta RP z podziałem na politykę wewnętrzną i zagraniczną, - opisuje procedurę tworzenia rządu, - charakteryzuje poszczególne kompetencje rządu, - określa, w jaki sposób współdziałają rząd i prezydent, 	<ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia związek funkcjonowania urzędu Prezydenta RP z republikańską formą rządów, - tłumaczy, na jakich zasadach działają wotum zaufania i wotum nieufności, - określa, na czym polega zasada kontrasygnaty, - tłumaczy, czym jest Rada Gabinetowa, - wyjaśnia, dlaczego jest 	<ul style="list-style-type: none"> - omawia okoliczności przywrócenia urzędu prezydenta w Polsce, - podaje najważniejsze informacje związane z kadencjami kolejnych prezydentów, - aktywnie uczestniczy w ćwiczeniu dotyczącym przygotowywania reform przez ministrów, przyjmuje rolę

	<ul style="list-style-type: none"> - gromadzi informacje o składzie osobowym urzędującej Rady Ministrów (imię i nazwisko premiera, wicepremierów i ministra odpowiedzialnego za sprawy edukacji). 	<ul style="list-style-type: none"> wyborach powszechnych, - określa, za kadencji którego prezydenta uchwalono <i>Konstytucję RP</i>, - odszukuje w internecie wiadomości na temat decyzji obecnego rządu, które wpłynęły na życie jego rodziny, - bierze udział w ćwiczeniu dotyczącym przygotowywania reform przez ministrów, - znajduje informacje o działaniach obecnego Prezydenta RP związanych z polityką wewnętrzną i zagraniczną kraju. 	<ul style="list-style-type: none"> - analizuje dane zebrane w tabelach dotyczących frekwencji w wyborach parlamentarnych i prezydenckich, - wskazuje, który prezydent nie został wybrany w wyborach powszechnych, i wyjaśnia przyczyny tego faktu, - aktywnie uczestniczy w ćwiczeniu dotyczącym przygotowywania reform przez ministrów. 	<ul style="list-style-type: none"> potrzebne poparcie większości sejmowej dla Rady Ministrów i premiera, - aktywnie uczestniczy w ćwiczeniu dotyczącym przygotowywania reform przez ministrów, przyjmuje rolę lidera grupy. 	<ul style="list-style-type: none"> lidera grupy i jako minister wygłasza przemówienie oraz przytacza trafne argumenty, - prezentuje w ciekawej i wyczerpującej formie życiorysy polityczne prezydentów Polski wybranych w wyborach powszechnych.
5. Sądy i trybunały	<ul style="list-style-type: none"> - określa, jakie organy pełnią w Polsce władzę sądowniczą, - wyjaśnia, co 	<ul style="list-style-type: none"> - podaje zasady działania sądów, - opisuje hierarchię polskich sądów, 	<ul style="list-style-type: none"> - przedstawia zasady działania sądów, - wyjaśnia znaczenie zasad 	<ul style="list-style-type: none"> - opisuje salę rozpraw w procesie karnym, - ocenia, czy Sąd Najwyższy jest 	<ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia rolę Trybunału Konstytucyjnego w państwie demokratycznym,

	<p>nazywamy wymiarem sprawiedliwości,</p> <ul style="list-style-type: none"> - wymienia rodzaje polskich sądów, - przedstawia rolę sędziów, - tłumaczy, kim są prokurator, obrońca i obrońca z urzędu. 	<ul style="list-style-type: none"> - wyczyta sprawy, w których orzeka sąd rejonowy, - wyjaśnia, czym zajmują się sądy administracyjne, - wymienia zadania trybunałów, - na podstawie tekstu źródłowego przytacza przykłady spraw, którymi zajmują się współczesne sądy, - wyjaśnia, jakie znaczenie ma dla obywateli dwuinstancyjność postępowania sądowego, - odszukuje informacje na temat ostatniego orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego, - bierze udział w dyskusji na temat immunitetów sędziowskich. 	<p>bezstronności i niezawisłości sędziów oraz ich immunitetu i nieusuwalności,</p> <ul style="list-style-type: none"> - omawia hierarchię sądów w Polsce i podaje zadania poszczególnych jednostek systemu sądownictwa, - tłumaczy, kim jest ławnik, - analizuje tekst źródłowy, na jego podstawie wyjaśnia określenie <i>rzędu sędziów</i>, - wskazuje różnice między wymiarem sprawiedliwości a władzą sądowniczą, - aktywnie uczestniczy w dyskusji na temat immunitetów sędziowskich i przytacza trafne argumenty. 	<p>potrzebny, i uzasadnia swoje zdanie,</p> <ul style="list-style-type: none"> - charakteryzuje działania Trybunału Konstytucyjnego i Trybunału Stanu, - analizuje tekst źródłowy, na jego podstawie omawia wpływ sędziów na sferę polityki i życia społecznego. 	<ul style="list-style-type: none"> - objaśnia, czego dotyczyło ostatnie orzeczenie Trybunału Konstytucyjnego.
<p>6. Partie polityczne</p>	<ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia, czym są partie 	<ul style="list-style-type: none"> - przedstawia zawartość 	<ul style="list-style-type: none"> - omawia funkcje partii 	<ul style="list-style-type: none"> - opisuje działalność partii 	<ul style="list-style-type: none"> - charakteryzuje polską scenę

	<p>polityczne, - wymienia rodzaje partii politycznych, - podaje elementy kampanii wyborczej partii, - wylicza systemy partyjne.</p>	<p>programu politycznego partii, - określa, w jaki sposób partie dążą do osiągnięcia swoich celów, - przedstawia systemy partyjne, - tłumaczy, czym są koalicja i opozycja w parlamencie, - wymienia nazwy największych polskich partii politycznych, - wyjaśnia, czym jest statut partii, - wyszukuje potrzebne informacje w tekście ustawy o partiach politycznych.</p>	<p>politycznych, - opisuje partie prawicowe, centrowe i lewicowe, - tłumaczy znaczenie kampanii wyborczej dla funkcjonowania partii, - charakteryzuje systemy partyjne, wskazuje wady i zalety każdego z nich, - tłumaczy, jak utworzyć partię polityczną, - analizuje tekst ustawy o partiach politycznych.</p>	<p>w państwie demokratycznym.</p>	<p>polityczną.</p>
<p>7. Organizacje obywatelskie</p>	<p>- tłumaczy, czym są organizacje pozarządowe, i podaje ich główne rodzaje, - określa, czym jest wolontariat, i przytacza przykłady działań wolontariuszy,</p>	<p>- wyjaśnia, co oznacza prawo do swobodnego zrzeszania się, - przytacza przykłady działań organizacji pozarządowych, - wymienia cele działalności</p>	<p>- wyjaśnia, jaką rolę w państwie demokratycznym odgrywa zasada swobodnego zrzeszania się, - tłumaczy, czym jest społeczeństwo obywatelskie,</p>	<p>- omawia poszczególne obszary działalności organizacji pozarządowych, - wyjaśnia, czym jest organizacja pożytku publicznego i w</p>	<p>- omawia rolę NSZZ „Solidarność” w najnowszej historii, - odpowiada, czy międzynarodowe organizacje pozarządowe powinny wpływać</p>

	<ul style="list-style-type: none"> - wymienia korzyści wynikające z pracy w wolontariacie, - podaje przykłady ogólnopolskich organizacji młodzieżowych, - odczytuje dane statystyczne z wykresu. 	<p>ogólnopolskich organizacji młodzieżowych,</p> <ul style="list-style-type: none"> - wylicza przykładowe działania podejmowane przez związki zawodowe, - odszukuje informacje o organizacjach pozarządowych, które funkcjonują w najbliższej okolicy, - uczestniczy w przygotowaniu projektu dotyczącego założenia stowarzyszenia, - uczestniczy w przygotowaniu projektu dotyczącego akcji wolontariackiej. 	<ul style="list-style-type: none"> - charakteryzuje działalność organizacji pozarządowych, - wskazuje różnice między stowarzyszeniem a fundacją, - charakteryzuje rodzaje wolontariatu, - określa, jakie działania trzeba podjąć, aby zostać wolontariuszem. 	<p>jaki sposób można wspomóc jej działalność,</p> <ul style="list-style-type: none"> - uzasadnia konieczność angażowania się w działania organizacji pozarządowych, - na podstawie analizy danych statystycznych z wykresu wskazuje obszar, w którym organizacje pozarządowe powinny być bardziej aktywne, i uzasadnia swoje zdanie, - wyjaśnia, jak rozumie słowa Tadeusza Kotarbińskiego. 	<p>na władze danego kraju,</p> <ul style="list-style-type: none"> i przytacza trafne argumenty, - opowiada o swoich doświadczeniach z pracy wolontariackiej, - przygotowuje w ciekawej i wyczerpującej formie prezentację <p>o organizacjach pozarządowych, które funkcjonują w najbliższej okolicy,</p> <ul style="list-style-type: none"> - przyjmuje rolę lidera w prowadzeniu projektu dotyczącego założenia stowarzyszenia, - przyjmuje rolę lidera w prowadzeniu projektu dotyczącego akcji wolontariackiej.
8. Media i opinia publiczna	<ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia, czym jest opinia publiczna, 	<ul style="list-style-type: none"> - określa, do czego służą sondaże, - tłumaczy, czym 	<ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia znaczenie środków masowego 	<ul style="list-style-type: none"> - przytacza argumenty na poparcie tezy, że 	<ul style="list-style-type: none"> - ocenia, jak często na jego poglądy, decyzje

	<ul style="list-style-type: none"> - wymienia rodzaje mass mediów, - wskazuje różnice między mediami komercyjnymi a publicznymi, - objaśnia, czym są fake newsy i bańki informacyjne, - odróżnia fakty od opinii i komentarzy, - podaje negatywne skutki oddziaływania reklam, - opisuje wybraną reklamę. 	<p>jest wolność słowa,</p> <ul style="list-style-type: none"> - wylicza funkcje mediów, - podaje zalety i wady mediów społecznościowych, - wymienia główne zasady etyki dziennikarskiej, - wylicza środki wyrazu reklamy, - wymienia funkcje reklamy, - określa, czym jest kampania społeczna i czym różni się od reklamy, - podaje definicję spotu wyborczego, - wskazuje pozytywne i negatywne skutki rozwoju środków masowego przekazu dla społeczeństwa, - porównuje sposób przedstawienia jednego wydarzenia w artykułach z 	<p>przekazu dla wolności słowa,</p> <ul style="list-style-type: none"> - omawia funkcje sondaży, - opisuje specyfikę mediów jednokierunkowych i interaktywnych, - opowiada o poszczególnych funkcjach mediów, - przedstawia rolę mediów społecznościowych w demokracji, - podaje przykłady fake newsów i uzasadnia swój wybór, - omawia zasady pracy i postępowania dziennikarzy, - charakteryzuje konstrukcję przekazu reklamowego, - opisuje obszary tematyczne kampanii społecznych. 	<p>wolność słowa i wolne media są fundamentem demokracji,</p> <ul style="list-style-type: none"> - charakteryzuje misję mediów publicznych, - omawia przykłady pozytywnego i negatywnego wpływu mediów społecznościowych na demokrację, - uzasadnia konieczność przestrzegania zasad etyki dziennikarskiej, - wyjaśnia rolę opinii i komentarzy w demokratycznych mediach, - omawia funkcje reklamy i wskazuje przykłady ich realizacji, - bada sposób ukazania jednego wydarzenia w artykułach z kilku źródeł, 	<p>i wybory mają wpływ media społecznościowe,</p> <ul style="list-style-type: none"> - przygotowuje w ciekawej i wyczerpującej formie prezentację na temat wybranej kampanii społecznej, - dokonuje analizy zastosowanych w niej środków, - analizuje wybraną reklamę i wyjaśnia cel zastosowania w niej konkretnych elementów.
--	---	---	---	---	--

		<p>kilku źródeł i oddziela fakty od opinii,</p> <ul style="list-style-type: none"> - gromadzi materiały dotyczące wybranej kampanii społecznej, - wskazuje funkcje mediów przejawiające się w stronach internetowych, które odwiedza, - opisuje wybraną reklamę z uwzględnieniem istotnych elementów przekazu. 		<p>oddziela fakty od opinii i przedstawia wnioski,</p> <ul style="list-style-type: none"> - uzasadnia konieczność oddzielania faktów od opinii. 	
VI. Sprawy międzynarodowe					
1. Współpraca międzynarodowa	<ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia, czym są polityka zagraniczna i współpraca międzynarodowa, - rozwija skrót ONZ, - przytacza przykłady inicjatyw ONZ, - podaje pełną nazwę NATO, 	<ul style="list-style-type: none"> - wskazuje przejawy realizacji przez państwo polityki zagranicznej, - wymienia podstawowe zadania ambasadora i konsula, - wylicza główne cele 	<ul style="list-style-type: none"> - omawia znaczenie współpracy międzynarodowej dla pokoju na świecie, - charakteryzuje rolę ambasadora i konsula w polityce zagranicznej, - podaje czas i okoliczności 	<ul style="list-style-type: none"> - określa rolę organizacji międzynarodowych na arenie światowej, - wyjaśnia, jaką rolę odgrywa NATO w polityce obronnej państwa polskiego, - wylicza wybrane 	<ul style="list-style-type: none"> - analizuje wyniki badań opinii publicznej, formułuje wnioski, określa przyczyny zaobserwowanych zjawisk, wyraża własną opinię na wskazany temat i uzasadnia odpowiedź, - znajduje

	<ul style="list-style-type: none"> - wymienia przykłady działań NATO, - odczytuje z mapy nazwy państw członkowskich NATO, - odczytuje dane z wykresu prezentującego wyniki badań opinii publicznej. 	<ul style="list-style-type: none"> i działania ONZ, - tłumaczy, czemu służą misje pokojowe ONZ, - określa najważniejsze cele NATO, - przytacza przykłady aktywności Polski w ONZ i NATO, - odszukuje informacje o przypadku zastosowania weta w czasie obrad Rady Bezpieczeństwa ONZ, - ocenia, czy ONZ odgrywa ważną rolę we współczesnym świecie, i uzasadnia swoje zdanie, - znajduje wiadomości o trzech operacjach NATO przeprowadzonych po 2000 r. 	<ul style="list-style-type: none"> powstania ONZ, - określa, ilu członków liczy ONZ, - wymienia główne organy ONZ, - opisuje genezę NATO, - podaje nazwę głównego organu NATO, - wskazuje na mapie państwa członkowskie NATO z uwzględnieniem kolejnych etapów powiększania się organizacji. 	<ul style="list-style-type: none"> ugrupowania międzynarodowe, do których należy Polska, - opracowuje notatkę o trzech operacjach NATO przeprowadzonych po 2000 r. z uwzględnieniem ich celów i uczestników. 	<ul style="list-style-type: none"> informacje o protestach przed ambasadami różnych krajów, omawia to zjawisko i przedstawia swoje zdanie na ten temat, - ocenia, jaki wpływ ma prawo weta w Radzie Bezpieczeństwa ONZ na skuteczność działań tego organu, - przygotowuje w ciekawej i wyczerpującej formie prezentację na temat najważniejszych działań Polski w strukturach ONZ i NATO.
2. Unia Europejska	<ul style="list-style-type: none"> - podaje datę i miejsce 	<ul style="list-style-type: none"> - wymienia główne przyczyny 	<ul style="list-style-type: none"> - omawia główne etapy integracji 	<ul style="list-style-type: none"> - wskazuje wady i zalety procesu 	<ul style="list-style-type: none"> - omawia główne zagadnienia i

	<p>utworzenia Unii Europejskiej,</p> <ul style="list-style-type: none"> - wylicza najważniejsze zadania UE, - odpowiada, czym jest euro, - odczytuje z mapy nazwy państw członkowskich UE. 	<p>integracji europejskiej,</p> <ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia, kim byli ojcowie założyciele zjednoczonej Europy, - na podstawie mapy podaje nazwę państwa, które przystąpiło do UE później niż Polska, - wylicza nazwy głównych organów Unii Europejskiej, - podaje imiona i nazwiska Polaków pełniących ważne funkcje w organach unijnych, - odszukuje w Deklaracji Schumana potrzebne informacje, - bierze udział w pracy zespołu rozważającego dwie koncepcje rozwoju Unii Europejskiej, - uczestniczy 	<p>europejskiej,</p> <ul style="list-style-type: none"> - opisuje okoliczności powstania Unii Europejskiej, - opowiada o politykach nazywanych ojcami założycielami zjednoczonej Europy, - wskazuje na mapie państwa członkowskie UE, uwzględniając kolejne etapy rozszerzania organizacji, - wymienia podstawowe uprawnienia głównych organów Unii Europejskiej, - analizuje tekst Deklaracji Schumana, - podaje praktyczne przykłady realizacji celów UE. 	<p>integracji europejskiej,</p> <ul style="list-style-type: none"> - podaje nazwy trzech wspólnot europejskich, - omawia uprawnienia głównych organów Unii Europejskiej, - analizuje tekst Deklaracji Schumana i określa, jak zmieniła się sytuacja w Europie od czasów autora, - aktywnie uczestniczy w pracy zespołu rozważającego dwie koncepcje rozwoju Unii Europejskiej, przedstawia trafne argumenty, uzasadnia swoje stanowisko. 	<p>problemy funkcjonowania UE,</p> <ul style="list-style-type: none"> - przygotowuje w ciekawej i wyczerpującej formie prezentację dotyczącą przedstawicieli Polski zasiadających w Parlamencie Europejskim, - aktywnie uczestniczy w pracy zespołu rozważającego dwie koncepcje rozwoju Unii Europejskiej, organizuje głosowanie i podsumowuje jego wyniki, - przyjmuje rolę lidera w prowadzeniu projektu dotyczącego obchodów Dnia Europejskiego.
--	---	--	---	--	---

		w przygotowaniu projektu dotyczącego obchodów Dnia Europejskiego.			
3. Polska w Unii Europejskiej	<ul style="list-style-type: none"> - podaje datę wejścia Polski do UE i określa sposób, w jaki Polacy podjęli decyzję, - wskazuje główne korzyści, które wynikły dla Polski, jej obywateli i polskich firm z przystąpienia do UE, - szuka informacji do broszury o sposobach wykorzystywania funduszy unijnych w swojej gminie lub swoim mieście. 	<ul style="list-style-type: none"> - wylicza podstawowe prawa obywatela UE, - wymienia cztery najważniejsze zasady europejskiego rynku wewnętrznego, - przedstawia podstawowe korzyści związane z obecnością Polski w Unii Europejskiej dla pracowników i osób podróżujących, - określa źródła funduszy unijnych i główne kierunki ich dysponowania, - gromadzi materiały dotyczące brexitu, - bierze udział w dyskusji na temat skutków brexitu. 	<ul style="list-style-type: none"> - omawia przygotowania Polski do przystąpienia do UE, - charakteryzuje poszczególne prawa obywatela UE, - przedstawia znaczenie zasad europejskiego rynku wewnętrznego, - tłumaczy, czym jest i jak działa strefa Schengen, - wylicza cele, na które są w Polsce przeznaczane dotacje unijne, - podaje przykłady wykorzystania przez Polskę funduszy unijnych, - redaguje broszurę o sposobach 	<ul style="list-style-type: none"> - wskazuje koszty przynależności Polski do UE, - przedstawia negatywne skutki swobodnego przepływu osób, - omawia przeznaczenie poszczególnych rodzajów funduszy unijnych, - aktywnie uczestniczy w dyskusji na temat brexitu i przytacza trafne argumenty. 	<ul style="list-style-type: none"> - ocenia proces integracji Polski z Unią Europejską, - rozważa, jakie mogą być konsekwencje wychodzenia kolejnych krajów z UE, - przygotowuje w ciekawej i wyczerpującej formie prezentację na temat inicjatyw unijnych skierowanych do młodych ludzi.

			wykorzystywania funduszy unijnych w swojej gminie lub swoim mieście, - analizuje materiały dotyczące brexitu.		
4. Problemy współczesnego świata	<ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia, czym jest globalizacja, - przytacza przykłady globalizacji z codziennego życia, - podaje przykłady pomocy dla krajów rozwijających się, - tłumaczy, czym jest zjawisko ocieplania klimatu, - podaje główne różnice między sytuacją w krajach Północy i Południa. 	<ul style="list-style-type: none"> - wylicza główne skutki globalizacji, - określa, z czego wynika podział na kraje rozwinięte i rozwijające się, - wskazuje główny kierunek migracji, - wylicza główne zagrożenia i wyzwania XXI w., - bierze udział w dyskusji o wyzwaniach związanych z migracją, - opracowuje notatkę o wybranej polskiej organizacji pozarządowej, która pomaga mieszkańcom państw rozwijających się, 	<ul style="list-style-type: none"> - charakteryzuje zjawiska globalizacji i amerykańskiej kultury, - tłumaczy, czym jest konsumpcjonizm, - tłumaczy, na czym polegają pomoc rozwojowa i pomoc humanitarna, - charakteryzuje zmiany klimatu i określa ich skutki. 	<ul style="list-style-type: none"> - omawia pozytywne i negatywne skutki globalizacji w różnych dziedzinach, - przedstawia sytuację krajów rozwiniętych i rozwijających się, - uzasadnia konieczność udzielania pomocy humanitarnej, - wyjaśnia, czym jest grupa G7, - omawia problemy związane z migracją, - omawia główne zagrożenia i wyzwania XXI w. 	<ul style="list-style-type: none"> - proponuje, w jaki sposób młodzi ludzie mogą dbać o środowisko, - wyjaśnia, czym jest Młodzieżowy Strajk Klimatyczny, - przedstawia sylwetkę Greta Thunberg, - aktywnie uczestniczy w dyskusji o wyzwaniach związanych z migracją, - przytacza trafne argumenty, proponuje sposoby rozwiązania problemu, - znajduje informacje o inicjatywach na

		<ul style="list-style-type: none"> - przygotowuje plakat przestrzegający przed skutkami zmian klimatu, - uczestniczy w pracach nad prezentacją na temat najbiedniejszych państw świata, - bierze udział w dyskusji dotyczącej wpływu światowych problemów na niego i jego rówieśników. 			<p>rzecz osób potrzebujących z krajów Południa, w które mogą się zaangażować młodzi ludzie,</p> <ul style="list-style-type: none"> - opracowuje reportaż dotyczący zmian klimatu, - przygotowuje w ciekawej i wyczerpującej formie prezentację na temat najbiedniejszych państw świata, - aktywnie uczestniczy w dyskusji na temat wpływu światowych problemów na niego i jego rówieśników oraz przytacza trafne argumenty.
<p>5. Konflikty zbrojne na świecie</p>	<ul style="list-style-type: none"> - podaje główne przyczyny konfliktów zbrojnych, - wyjaśnia, czym jest ludobójstwo, - przytacza przykłady działań 	<ul style="list-style-type: none"> - tłumaczy, na czym polega terroryzm, - wymienia skutki terroryzmu, - określa skutki konfliktów, - odszukuje 	<ul style="list-style-type: none"> - omawia przyczyny i rodzaje konfliktów, - przedstawia źródła i rodzaje terroryzmu, 	<ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia, dlaczego walka ze współczesnym terroryzmem jest trudna, - redaguje notatkę na temat zamachów 	<ul style="list-style-type: none"> - opowiada o zamachu na World Trade Center, - przygotowuje prezentację dotyczącą konfliktu na Ukrainie,

	<p>terrorystycznych, - odczytuje z mapy informacje o wybranych współczesnych konfliktach na świecie, - odczytuje wyniki badań opinii publicznej dotyczących zagrożenia terroryzmem w Polsce.</p>	<p>informacje na temat cyberterroryzmu, - znajduje w internecie wiadomości o zbrodniach ludobójstwa popełnionych w XX w., - bierze udział w pracy zespołu mającej na celu zaproponowanie sposobu zakończenia jednego ze współczesnych konfliktów zbrojnych.</p>	<p>- na podstawie mapy charakteryzuje wybrane współczesne konflikty na świecie, - analizuje wyniki badań opinii publicznej dotyczących zagrożenia terroryzmem w Polsce i ocenia, jak poglądy Polaków na ten problem kształtują się obecnie, - omawia zagrożenia wynikające z cyberterroryzmu dla współczesnych państw i społeczeństw, - aktywnie uczestniczy w pracy zespołu mającej na celu zaproponowanie sposobu zakończenia jednego ze współczesnych</p>	<p>terrorystycznych przeprowadzonych w Europie w XXI w. - aktywnie uczestniczy w pracy zespołu mającej na celu zaproponowanie sposobu zakończenia jednego ze współczesnych konfliktów zbrojnych, przedstawia trafne argumenty.</p>	<p>- aktywnie uczestniczy w pracy zespołu mającej na celu zaproponowanie sposobu zakończenia jednego ze współczesnych konfliktów zbrojnych, podaje konkretne propozycje i przedstawia trafne argumenty.</p>
--	--	---	--	--	---

			konfliktów zbrojnych.		
--	--	--	--------------------------	--	--